

PREU DE SUSCRIPCIÓ: una pesseta TRIMESTRE.—UN NÚMERO SOL, 10 cèntims.—ATRASSAT, 15.

Avuy comensem á publicar la pessa cómica catalana
DÍGALI BARRET, DÍGALI SOMBRERO
 qual primera edició s' ha agotat.

Una enbranzida forta.

Venim 'sent profetas, lo qual per nosaltres és una gran satisfacció.

Fa molts anys que sostenim la opinió de que hem de convence' á 'ls centralistas de las ventatjas y virtualitat de 'l regionalisme, y per lo tant, la necessitat de que la defensa de nostra causa s' ha de fer valentse molts vegadas de la llengua castellana. Tant és aixís y tan arrelada tenim aytal creencia, que en aquestas mateixas planas portem publicats articles escrits en castellá, propagadors de 'ls ideals catalanistas.

Tenim dit també quanta és la conveniencia de péndrer part activa en las eleccions de diputats y senadors, á fi de que vajan á Madrit representants nostres á sustentar nostres ideals y á sembrar llavor de regionalisme en lo camp de la política espanyola.

De 'l mateix modo venim sostenint que las Bases de Manresa no són lo programa oficial de 'l catalanisme, per sèr resultancia de una Assamblea, respectable es cert, però representació sols de la entitat que va convocarla y de sas adheridas.

A l'analisarlas no be acabadas de surtir de 'l bressol en la ciutat de Manresa en 1902, vam dir dos cosas: primera que tenian disposicions dignas de sèr aceptadas, altrás que han de modificarse, y algunas que semblaba són fruyt de 'l egoisme: segona, que no eran prácticas en sa totalitat. En dis-

tintas ocasiones hem parlat de tan célebres Bases considerantlas no de 'l tot favorables á l' avens de 'l catalanisme per l' esperit y la finalitat d' algunas d' ellas.

Es cert que la associació que va prepararlas va créurer prestar un servey á Catalunya; pero no 's va recordar de que 'l servey l' havia de fer á tot Espanya y á 'l sistema beneficiós per las demás regions espanyolas germanas de Catalunya; y això, si be no ha privat de fer una continua propaganda, ha donat ocasió á nostres adversaris á esgrimir ab ditas Bases un arma per atacar los principis de la causa regional.

Peró aqueixas Bases han anat fent sa via, vententse aceptadas per diversas agrupacions tal com están redactadas, y en sa essencia y esperit per gran número de regionalistas no adherits á la Unió, mes no per 'xó menos entusiastas per contribuir ab sos esforços á 'l bon pervindre de la patria.

Entre aquéts s' hi contan tots los socis de la Lliga regionalista que ab un coratje y una activitat inacabable tant y tant ha treballat y treballa per conseguir la autonomia en nostra terra.

La Unió catalanista fa anys que fa molt soroll y s' aguanta en una esfera especial que fa que de ella 's parli, encara que no fassi actes concrets y de resultats totalment práctichs.

Assambleas, propaganda no direm platónica encara que poch se 'n falta, y ab son «tot ó res», lo-grant per ara poca cosa de resultats vistos.

Lo sistema de la Unió és bastant petulant y empalagós.

No obstant contar ab las sévas Bases, no las ha fet servir may de bandera per' portar á la seva ombra ni un sol diputat á Madrit, com no ha lo-grat fe' anar may representants á las Diputacions provincials, ni regidors á nostres Ajuntaments.

La Lliga regionalista á 'l revès: ha treballat de

ferm, ha bellugat la opinió, ha fet que la massa neutra adormida's desvetlli, y ha portat representació á 'l Congrés, havent també alcançat recentment una notable victòria en las eleccions municipals que, per efecte de las manyas de una coalició contraria, ha donat lloch á que 'ls primers, ó siga 'ls diputats regionalistas elejits per nostra capital, hajin tingut ocasió de que la causa regional ocupi la atenció de 'ls mes eminents polítics de tot Espanya, logrant donar á aquellles Bases de la Unió una importància extraordinària que no se 'ls hauria pas concedit si s'hagués hagut d'esperar que 'ls donès l'impuls de la especie d'alternativa qu'han obtingut en lo santuari de las lleys quant vingués per part de 'ls que las van discutir deu anys enrera.

En la lluminosa discussió entaulada en la Cambra legislativa han fet honor á 'l catalanisme fins los seus adversaris, havent merescut un ben guanyat triomfo nostre diputat Dr. Robert que ha resultat com un nou Cid, per haver lluytat ab los mes granats campeon de 'l centralisme sense amilarnarse, y acabant per obrir la bretxa per ahont ha fet entrada en aquell lloch la causa verament patriòtica de la sort de las regions. Lo Dr. Robert ha parlat clà y castellà: ha fet un nou y valios servey á la nació, deixant clarament fonamentat lo principi espanyol de 'l regionalisme compatible ab la unitat de la patria, y á 'l serli parat lo llàs de las Bases de Manresa ab que se 'l volia posar en un apuro, ha tingut l'acert y 'l talent de mostrarse partidari de la essencia y esperit d'ellas, rebutjant (que rebutjarho és no ferne cás ni menció) lo que tenen de utòpich, egoista y defectuós. Nostre ilustrat representant, á 'l donar aixís la seva conformitat á 'l document de la Unió catalanista, l'ha esmenat, sostenint lo noble, lo bo, lo digne, lo acceptable de 'l treball de la Assamblea de Manresa, y despullantlo de las ridiculesas de voler parlar català ab lo Poder central, de 'l desitj de encunyar moneda catalana (1), de l'exclusivisme de que 'l Govern haji de nombrar sols á catalans pera 'ls càrrechs públichs, de que hi haji una especie de Ministeri regional y de que se reformin certas lleys de caràcter general. En una paraula, 'l Dr. Robert ha demostrat en las Corts lo verdader credo regionalista, fent compèndrer que tothom pót acceptarlo sense perill per la integritat de la patria espanyola y com altament beneficiós á la nació entera.

Satisfets podem estar de tal campanya tots los catalans, porque ella és un pás endavant y una embranzida forta donada ab gran energia y talent pe'l digne President de la Lliga regionalista, y podem estarho en especial los que veyem que nostra manera de pensar en aqueix punt capitalissim—opinió de temps ha sostinguda fermament—coincideix ab la exposada pe'l leader de 'l regionalisme.

JOAN PERELLÓ Y ORTEGA.

(1) De la acuñación de la moneda; pero eso dentro del régimen monetario del Estado, ha dit lo Dr. Robert.

Revista teatral

Novedats.—Un de 'ls dramas que mes éxit han obtingut és *Fuadés*, contribuint en gran part á lograrho 'l bon desempenyo, singularment per lo tocant á la senyoras Mena y Garrigós, Srta. Bozzo y á 'ls Srs. Piera, Buxens, Bozzo, Nieto, Daroqui, Cosmo y Casals. Lo senyor Bozzo y la dama jove, que li és filla, van estar tan identificats ab sos papers en la escena culminant de la obra en l'acte quart, que van aixecar á 'l públich, com se sol dir, arrencant nutrits aplaudiments. Pocas vegadas hem vist declamar ab mes vritat; y no exajerem á 'l dir aixó.

Las pessas *Indicis*, *Mala nit*, *Mil duros* y *Toalla Friné*, han agradat y son aplaudidas.

Eldorado.—Lo darrer estreno ha estat *Jilguero chico*, obra de tipos de toreros-toreras (diguho la simpática Campos) y de toreros mascles (diguho lo Sr. Cerbón).

Lo llibre fluixet, la música agradable, l'execució passadora, l'éxit regular, lo públich..... dient: una obra mes de motllo conegut.—F.

Circo Espanyol.—Entre las pantomimas de mes éxit representaren *La torre sangrienta*, obra arreglada pe 'ls germans Onofri, música de 'l mestre Cubells. En ella sab fer una verdadera creació la Srta. Julia en son paper de *Margarita*, y están be la Srta. Costejá y 'ls aplaudits germans *Telemaque*, *Ottello* (pierrot), *Oreste*, *Poliuto* y *Achile* que alcansaren molts aplausos. Es obra de espectacle... fins á cert punt.

En lo número próxim parlarem de *Apóstata y criminal* ó *Morir por la patria*.—A. P. G.

Cosas que fan riurer.

Es la vritat pura y neta casi ab visos d'axiomática, que hi ha cosas que de tan estranyas, si no fessin plorar farian riurer. Una de ellas és l'actitut trágica d'una *Associació Wagneriana*, fa poch creada y que, segons confessió propia, conta ja ab mes docents (aixís ho escriuhen) associats.

Durant la representació de *Il crepuscolo degli dei* de 'l dijous 21 de 'l corrent, l'empresa de 'l gran teatro fen repartir una fulla en la que hi anaba insert un ofici que 'ls enviá la Junta directiva de la citada *Associació*.

Una aclaració hem de fer.

No's creguin nostres lectors que ab las presents ratllas surtim á la defensa de l'empresari de 'l Liceo. senyor Bernis, no; com molts, tenim oberta ferida que be la podem diagnosticar de *descortesia*.

No obstant, direm la vritat de l'efecte que 'ns produhi l'acte de l'associació.

¿Qué din l'ofici? Va á continuació. Diu aixís:

«Associació Wagneriana».—Barcelona.—La «Associació Wagneriana» en la reunió celebrada en el dia d'avuy, ab assistència de mes de docens socis, ha acordat per unanimitat dirigir á vosté en calitat de director de la Empresa del «Gran Teatre del Liceu» la més ferma y enérgica protesta per la indigna execució que ha obtingut «El capvespre del Deus» en dit teatre, á causa de la incompatibilitat ben manifesta entre la grandesa d'aquesta obra y la ineptitut dels elements ab que s'ha donat á conèixer á nostre públich; fent sols una especial y honrosa excepció en fauor del mestre Franz Fischer qui apesar de la deficiencia dels medis ab que contava s'ha revelat digne intérprete del immortal Ricart Wagner.—Al tenir el sentiment de dirigirli aytal protesta, la «Associació Wagneriana» espera una radical esmena pera lo succesiu, puig en cás contrari se permet recomanarli que renunciï per complet á la representació de las grans creacions del mestre de Bayreuth, porque executadas en las actuals condicions ni reportan cap gloria á son autor ni han de produhir cap benefici á la Empresa que vosté dirigeix.—Deu li dongui molts anys de vida.—Barcelona

17 de Novembre 1901.—Per l'«Associació Wagneriana». —El President, Joaquín Pena. —El Secretari, Rafel Moragas. —Sr. Director de la Empresa del «Gran Teatre del Liceu».

Potser nostres lectors, si no tots, los mes interessats en los assumptos musicals, preguntaran: ¿quí són aquets senyors que firman, l'un com president y l'altre com secretari? Los contestarem.

Aquets senyors han vingut a l'terreno musical com los bolets, com venen la major part de *critichs musicals*, de sabis mes que tothom, que si be es veritat no saben lo que es l'acord de *novena menor*, saben, alguns per haverho llejit, altres per haverhi estat, lo que's fa a Bayreuth per la representacions de las obras de Wagner, aquets, diem, han vingut com los bolets per generació espontánea.

Y quinas infulas gastan los tals noys que s'han atrevit a demanar fos retirat de la escena *El crepusculo de ls deus* per ésser deficient sa execució!

Ara preguntaran vostés: y be ¿quí ho diu aixó? Contestarem.

Un tal Pena y un senyor Moragas, molt coneguts a casa seva.

En lo transcrit ofici que hi vessa la adulació y l'envalentonament personal, y que hi raja per tots quatre costats la falta de patriotisme y l'poch afecte de companyerisme, hi ha agra censura a l'intel·ligent empresari D. Albert Bernis. Aixís pagan los wagneristas los sacrificis de tota classe que ha fet per donarnos a conèixer la citada obra!

La adulació va dirigida a l'Mtre. Fischer a qui salvan de l'temporal de la censura, quant en nostre humil concepte ell y sols ell és la causa de que a la nit de l'estreno l'orquestra y cantants no anessin units y s'iniciés un fracàs.

Nos explicarem.

Es sabut de tothom, músich y no músich, que l'citat mestre quedá fret, espantat a l'véurer que nostres professors, que no ho són de cap casa real ni menos de l'ducat de Baviera, se posaban la partícula a l'faristol y's preparaban a ensajar per primera vegada *El crepusculo*. La fredó y espant se cambiá en admiració y estranyesa a l'véurer, a l'tercer ó quart dia, lo be que anaba, la justesa y precisió de cada instrument. Resultat: que l'mestre cregué, a l'arribá ls quinze ó setze, ja'n tenian prou y podia presentar-se la obra.

D'altra manera no's compren; ó sino, ¿quí va dir ó qui podia dir a l'Empresa que la obra podia anar? Lo director Mr. Fischer. Si aixó feu y no era veritat estés prou ensajada, va enganyar a l'empresa y a l'públic y aixó no fa ni artista ni eminencia: fa negociant.

Si fôu exigència de l'empresa y aquésta li fixá'l dia de l'estreno sens parar atenció en si's podia ó no presentar, la mateixa batuta que dirigia ab molt acert a ls dignes professors de l'orquestra, podia depositarla en las mans de D. Albert y dirli que's busqués colla, que ell, artista de veras y ab una reputació ben cimentada, no volia ni podia comprométre son nom y sa conciencia.

No ho fén, no passá lo dit.

Si l'mestre que en semblants casos és l'amo, va sentir com tenia que sentir-la, la falta de ensaigs, no podia de cap manera autorisar la representació.

A Bayreuth las obras s'ensajan tres ó quatre mesos y ls músichs coneixen a la perfecció la seva part.

Y diuen que aquells ne saben més que ls de aquí!

Resultat, que ls senyors de la «Associació Wagneriana», han clavat punyalada a l'autoritat de l'mestre alemany Franz Fischer.

Per treure l'mort que sols mereix la obra, la Associació l'tira a ls pintors Srs. Urgellés y Junyent que han fet un treball primorosíssim que sols aplausos mereix: a l'orquestra, a ls electricistas, a ls fusters y ultimament... ha rebut lo públic creient que Wagner podia donar altra cosa de lo que doná en las conegudas obras *Sigfrido*, *Tristan é Isolda* y la *Walkyria*.

Una consideració y... pleguem.

Los firmants de l'ofici diuen (y quant ho diuen será veritat) que la Associació consta de docents socis. No sería millor, més meritori, de que aquets senyors en lloch de protestar, assistissin a las representacions de *El crepusculo de ls deus* y aplaudissin y donguessin calor a la sala que en nits de *Capvespre* hi fa un fret que gela?

Donchs deixant apart totas las exposadas consideracions que las creyem pertinents, lo citat Sr Bernis, no

vulguent que al públic se li estravihi la atenció, hi va afejit las següents ratllas que diuen aixís:

«Dejo a la consideración de los señores propietarios, abonados y habituales concurrentes a este Gran Teatro, el apreciar la justicia de las manifestaciones contenidas en el precedente oficio.

Barcelona 21 de Noviembre de 1901. — ALBERTO BERNIS.»

Molt ben xafat, D. Albert. Tóquila.

ARMANDO DE LA FLORIDA.

Lo de la UNIÓN IBÉRICA

I

Sentim que's tracti de desviar la opinió pública en l'assumpto referent a l'procedir de aquesta Associació de beneficencia establerta en Madrid. Y a l'sentirho ho fem, per dos motius molt poderosos: primer, perque ab una lleujeresa gran se contribuheix a voler fer semblar just un procedir d'injusticia, y segon, perque's perjudica a las classes menesterosas a las quals favoreix directament aqueixa Associació.

De segur que ls diaris que han publicat oficiosament noticias y protestas de alguns industrials a qui la Direcció s'ha vist precisada a portar a ls tribunals, no están prou enterats de ls reglaments y de la falta de rahó que tenen los que's queixan tan sols perque's tracta de ferlos cumplir un compromís contret per medi de contracte firmat.

En proba de que aixó és cert, direm que hi ha en la *Unión ibérica* associats provehiders y associats consumidors: los provehiders donan a ls segons sempre que van a comprar géneros a ls establiments, un vale que han adquirit de la Direcció, per quantitat igual a l'valor de la compra; vales que ls associats consumidors portan a la societat, abonantlos aquésta un tant per cent en efectiu, ó cambiantlos per uns resguardos a liquidar per quinqueis adquirint en aquet cas dret de que's dongui instrucció gratis a ls seus fills, pagarlos drets de matrícula, facilitant a l'soci diners en metálich en cas de apuro, buscantli feyna si no'n te, y altrás.

Los associats consumidors pagan a la *Unión* un tant per cent previament convingut de l'import de ls vales que han despatxat.

La societat paga puntualment a ls consumidors que li presentan vales: en cambi, hi ha associats provehiders que no volen cumplir ab la societat a pesar de haver suscrit un contracte qual comensament y article primer y segon diuen:

«CONTRATO DE ASOCIADO PROVEEDOR

Don..... dueño del establecimiento comercial ó industrial de..... sito en la calle de..... número..... me comprometo y obligo:

1.º A entregar al delegado de la sociedad *Unión Ibérica* ó a la persona que lo represente, el..... por ciento de las cantidades importe de las compras que en mi establecimiento hagan los socios, y a entregar a cada comprador que justifique su calidad de socio por la presentación de su tarjeta, un vale ó vales expresivos del total importe de las compras que haga.

2.º A liquidar cada mes ó cuando lo estimen oportuno los funcionarios de la administración de la Sociedad, el..... por ciento estipulado de los vales expedidos en mi establecimiento,» etc., etc.

Es mes: hi ha associat provehidor que va contra la societat, y mentres ell que a l'mateix temps és consumidor s'aprofita de lo que li toca per vales, aixeca l'tole contra la societat de la qual xucla algún benefici.

Sabent lo que precedeix acabem per' avuy preguntant:

—¿Quí té rahó? ¿Per qué la prensa no s'entera bé avans de fer una campanya en favor de qui vol evadir sagrats compromisos espontáneament contrets, majorment quant la conducta de ls que no compleixen és en perjudici de l'públic en general y de personas d'escasos recursos ab las que la *Unión ibérica* compleix religiosament?

Sobre aquesta materia direm alguna cosa mes un altre dia.

U. C. B.

L' abnegació y l' egoisme

Diu que en un hospital hi havia malalt un home vell, de idees exagerades, lliurepensador perquè sí, y que tot y no poguent veurer res que fes olor de religió, no havia tingut mes remey que acullir-se en sa malaltia á la caritat de aquell benèfich establiment qu' era cuydat per hermanas.

Aquell pobr' home estava assistit per una d' ellas que era jove, guapa, y tan bona, que sempre qu' ell deya mal de las cosas religiosas, procuraba calmarlo en lloch de enfadar-se, y sufria tals impropis complint aixís la seva missio angelical.

Contan que un dia va visitar la casa una comissió de senyoras y qu' entre ellas n' hi havia una de molt rica, molt elegant y hermosa, si be no tant ni tan jove com la hermana enfermera.

S' afeix qu' aquèsta y la senyora eran parentas.

Y l' vell malalt lliurepensador va preguntar á la que tant cuidadosament l' assistia, quin grau de parentiu hi havia entre ellas, á lo qual respongué la interrogada ab la major sencillès.

—Aquesta senyora és germana meva.

Y va d' historia

Nos trobábam en lo corredor de la platea de l' Liceo la nit de la segona representació de la *Walkiria*, un apreciable director d' orquesta, un excelent y concienzut crítich musical, un reputat mestre compositor, un molt aficionat á la música y també, segons diuen, protector d' algún artista lirich y entusiasta per las obras de Wagner, y un servidor de vostés.

Prompte s' establiren dos bandos: los uns que no l' hi agradaba la música, que no hi trobábam inspiració, que en tot era pesada per lo que á certs detalls prestaba atenció y que no donaria be prou per sufragar los gastos de las decoracions, trajes y demás.

De tot aixó l' protector de tenors deya y redeya que la música de Wagner no se la pót jutjar á la primera audició, ni á la segona. Després de mitja dotzena d' audicions se pót entendre una mica.

De aquesta afirmació se li objectaba que tots los allí reunits éram músichs, que coneixíam la *Walkiria* per haverla llejida y estudiada, á l' menys un centenar de vegades, y, que si cada lectura implicaba una audició, resultaba que l' havíam vist cent y una vegadas.

Lo profá erre que erre ab sa creencia; ni volgué baixá de l' burro. La música de Wagner s' ha de sentir algunas vegadas per poder apreciar son mérit.

Soná l' timbre: prengüerem assiento en la nostra butaca y á l' primers compassos de l' segon acte, aquell senyor, admirador y entusiasta wagnerista, torsá l' coll, tancá las parpellas y comensá á roncar d' una manera alarmanant, no deixant la són fins que l' mestre Mertens s' aixecá de l' silló.

Aixó sé; á l' despertarse aplaudi bojament dient que allí era sublime, furamidal, obra d' un geni.

Per nosaltres també: de l' genis de la són.

Y lo dit no és quento: és un fet històrich, de oportuna recordansa ara que 's dona á l' Liceo música de Wagner.

ROMEO SANTA CLARA.

Saló de descans

Ha mort en nostra ciutat lo metje D. Emerencí Roig y Bofill, cunyat de nostre respectable y volgut amic lo diputat á Corts Dr. D. Bartomeu Robert.

Era l' finat persona molt estimada per sas dots de caràcter y sa ben fonamentada ilustració, havent desempenyat diferents càrrechs importants.

Enviem á las distingidas familias de l' finat y de l' Dr. Robert, lo testimoni de nostre sentiment, desitjant-losli resignació cristiana.

—També ha mort l' Excm. Sr. D. Joan Sallarés y

Plá, un de l'ls mes notables fabricants de Sabadell. Era l' difunt persona de gran inteligència que junt á una activitat incansable li havian donat una importancia merescuda. Sustentaba l'ls ideals regionalistas, y havia estat President de l' Foment, de la Cambra de Comers, y diputat á Corts. Era socio de varias corporacions benéficas, y va sèr de l'ls primers que van acceptar lo titol de Socio d' honor de *La Unión defensora del Socorro mutuo*. [E. p. d.]

Imp. de Ramón Pujol - Tallers, 45.—Barcelona.

NUEVO INVENTO

Clavijas por presión «Sistema Terraza» - Aplicables á todos los Instrumentos de cuerda.

Patente Española núm. 24,143. - Adición núm. 25,879 Patentes de incención en Alemania, Italia y Francia.

Debido á este nuevo y utilísimo procedimiento se han procurado salvar las deficiencias de todas las clavijas conocidas.

Pidanse catálogos.

De venta en las principales guitarrrerías y almacenes de música de España.

DIRECCIÓN Y ADMINISTRACIÓN GENERAL EN ESPAÑA

M. MORA

CALLE FÉLIX PIZCUETA, 1. - VALENCIA.

Representante en esta plaza:

JOSÉ MARIA POUS, San Pablo, 15.

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

❀ JUAN AYNÉ ❀

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

En esta casa se halla de venta la obra de gran éxito

A PAÍSES DESCONOCIDOS

Precio de los principales números de música:

Terceto de los Polismans.	2 ptas.
Duo de los carteros.	2'50 »
Coro las Violetas.	2'50 »

~~~~~ Especialidad en pianos de alquiler. ~~~~~
Guitarras desde 5 pesetas.

Toalla FRINÈ

Son ús hermojeja l' rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, con traú l' poro de la epidermis y evita las tacas, borró y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l' escorbut.

Se ven en todas las perfumerías

LA CANSÓ DE 'L TAPER

Coro á quatre veus, tenora y tamborino

PER

MODEST VIDAL

Composició que obtingué l' premi ofert per l' Escut Emporít en lo certamen celebrat á La Bisbal.
Se ven á casa l' autor, Consulat, 15, Barcelona.

ARCHIVO LÍRICO-DRAMÁTICO

Y COPISTERÍA DE

Francisco Pérez Pol

Calle de Roig, núm. 24.—BARCELONA